

УДК 796.093.426:796.322

МЕЛЬНИК Валерій

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
<https://orcid.org/0000-0001-9557-1276>
e-mail: vmelnyk79@yahoo.com

ПАСІЧНИК Вікторія

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
<https://orcid.org/0000-0002-6381-1471>
vikapaska@gmail.com

КУЗЬМИЧ Олена

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
<https://orcid.org/0009-0001-4176-1733>
lenakachor3@gmail.com

ПОКАЗНИКИ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБІРНИХ КОМАНД З ГАНДБОЛУ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ

В статті представлені результати педагогічного спостереження за показниками змагальної діяльності чоловічих національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій за підсумками чемпіонатів світу 2025 року. Мета дослідження: визначити показники змагальної діяльності національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій. Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури, педагогічне спостереження, методи математичної статистики. Було проаналізовано 116 ігор чемпіонату світу з гандболу 2025 року серед спортсменів віком до 19 років, 116 ігор чемпіонату світу з гандболу 2025 року серед спортсменів віком до 21 років та 108 ігор чемпіонату світу з гандболу 2025 року серед дорослих спортсменів. Визначалися показники наступних компонентів змагальної діяльності в гандболі: середня кількість проведених атак за гру, середня кількість виконаних кидків за гру, середня кількість забитих голів за гру, ефективність виконання кидків в середньому за гру; середні показники виконання кидків з різних ігрових позицій при позиційному нападі, їх результативність та ефективність; середні показники виконання кидків при швидкісних видах нападу, їх результативність та ефективність. Аналіз загальних компонентів змагальної діяльності національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій, засвідчив зменшення кількісних та якісних показників зі зростанням рівня кваліфікації. Педагогічне спостереження за показниками виконання кидків з різних ігрових позицій гравцями національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій показало, що при кидках з крайніх позицій найбільші кількісні значення зафіксовано у команд гравців віком до 19 років, а найбільші значення показника ефективності у спортсменів дорослих команд. При кидках з близької відстані спостерігається зменшення показників кількості виконання кидків їх результативності та ефективності зі зростанням віку гравців. Аналіз показників швидкісних видів командного нападу, засвідчив перевагу у кількісних та якісних показниках команд гравців віком до 21 року над командами гравців віком до 19 років та командами дорослих гравців.

Ключові слова: гандбол, змагальна діяльність, кількість, результативність, ефективність, висока кваліфікація.

<https://doi.org/10.31891/pcs.2026.1.39>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 28.01.2026

Прийнята до друку / Accepted 26.02.2026

Опубліковано / Published 26.03.2026

© МЕЛЬНИК Валерій, ПАСІЧНИК Вікторія,
КУЗЬМИЧ Олена

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасний етап розвитку гандболу характеризується суттєвими змінами в правилах гри, які в свою чергу потребують детальнішого аналізу всіх складових змагальної діяльності [1]. Визначення найбільш характерних показників змагальної

діяльності в конкретному виді спорту дозволить створити змагальну модель, що в свою чергу дасть можливість створити умови для досягнення високого результату [2]. Формування спрямованості тренувальних впливів на етапі безпосередньої підготовки до змагань і в змагальних мікроциклах має відбуватися із урахуванням техніко-тактичної діяльності провідних спортсменів на

найбільших міжнародних змагань (чемпіонати Європи, світу, Олімпійські ігри) [3]. Основним фактором досягнення стійких спортивних результатів у концепції підготовки є постійне вдосконалення технології підготовки, що проявляється в доведенні підготовленості гандболістів вищої кваліфікації до рівня перманентної готовності до змагальної діяльності [4, 5]. Отже, вивчення структури та змісту змагальної діяльності команд гравців різних вікових категорій в гандболі є актуальним. Їх показники можуть розглядатись як модельні для менш кваліфікованих спортсменів.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Система багаторічного удосконалення в спорті потребує постійного контролю за показника тренувальної та змагальної діяльності. В ігрових видах спорту де відбувається постійне протистояння гравців, груп гравців та команд в цілому, кількість компонентів змагальної є максимальної широкою [6]. Велика кількість компонентів тренувальної діяльності суттєво ускладнює процес об'єктивного контролю. Контроль різних видів підготовленості, тренувальної та змагальної діяльності, показників технічної, тактичної, фізичної та психологічної сторін підготовленості спортсменів, груп спортсменів та команд в цілому із урахуванням ігрових функцій та стилів діяльності потребує деталізації та перегрупування показників що піддаються аналізу.

Фахівці в гандболі приділяють велику увагу контролю показників тренувальної та змагальної діяльності в гандболі. Зокрема фахівці Тищенко В., Омеляненко Г., Батирь К. вважають, що теоретико-методичні основи контролю тренувальної та змагальної діяльності в гандболі є надзвичайною потребою для вдосконалення та розвитку цього виду спорту. Контроль тренувальної та змагальної діяльності необхідний для побудови цілісного тренувального процесу, що в свою чергу дозволить позитивно впливати на результат змагальної діяльності [7]. Також фахівці Циганок В. та Соловей О. провели аналіз командних техніко-тактичних дій кваліфікованих гандболістів та визначили їх структуру та зміст. Ними також було

визначено значущість компонентів змагальної діяльності в нападі та захисті. Отримані результати дозволяють оптимізувати процес тренувальної та змагальної діяльності кваліфікованих команд в гандболі на новому інформативному рівні, зокрема застосовувати аналіз, моделювання, прогнозування показників змагальної діяльності та спортивного результату [8].

Система підготовки спортсменів передбачає удосконалення різних сторін підготовленості. Фахівці Базильчук В., Базильчук О., Ківерник О. пропонують систему оцінювання рівня фізичної підготовленості у гандболі. На їх думку для об'єктивної оцінки рівня фізичної підготовленості у гандболі доцільно застосовувати тести, результати яких мають достовірний прямий або опосередкований взаємозв'язок з компонентами змагальної діяльності [9]. Фахівці Соловей О., Богуславський В., Пожидаєв М., Анісімов Д., Мандрика В. в своїх дослідженнях звертають увагу на проблему контролю кидків м'яча в ворота, як важливий елемент змагальної діяльності сучасного гандболу [10]. Низка фахівців спрямовують своєю діяльністю у напрямі аналізу підготовленості кваліфікованих гандболістів у змагальному періоді. Зокрема ними встановлені загальнокомандні морфо-функціональні показники та проведена диференціація цих значень за ігровими амплуа [11]. Аналізуючи літературні джерела нами було встановлено, що група фахівців своїх наукових працях деталізовано підходили до контролю та аналізу змагальної діяльності в гандболі. Зокрема проводилося вивчення структури та змісту змагальної діяльності на різних етапах багаторічного удосконалення в гандболі [12].

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Змагальна діяльність в спортивних іграх, і зокрема гандболі, передбачає наявність змагань різних вікових категорій (дитячі, юнацькі, молодіжні команди, команди дорослих спортсменів), різних форм організації команд (клубні команди та команди національних збірних) та їх поєднання. Така структура організації

змагань потребує визначення показників змагальної діяльності команд різних форм організацій із урахування вікових категорій.

Не зважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, що стосуються контролю та аналізу змагальної діяльності в гандболі, залишається не вирішеним питання структури та змісту змагальної діяльності національних збірних команд різних вікових категорій. Отримані результати дослідження в перспективі дозволять корегувати процес підготовки національних збірних команд молодших вікових категорій.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета дослідження: визначити показники змагальної діяльності національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури, педагогічне спостереження, методи математичної статистики.

Організація дослідження. Для вирішення поставленої мети були відібрані компоненти змагальної діяльності в гандболі, які забезпечують досягнення спортивного результату під час поєдинку. Визначені кількісні (кількість виконання та результативність) та якісні (ефективність виконання) показники їх виконання. Педагогічне спостереження проводилося за результатами чемпіонатів світу 2025 року різних вікових категорій, а саме аналіз офіційної статистики сайту Міжнародної федерації гандболу (IHF). Було проаналізовано 116 ігор чемпіонату світу з гандболу 2025 року серед спортсменів віком до 19 років [13], 116 ігор чемпіонату світу з гандболу 2025 року серед спортсменів віком до 21 років [14] та 108 ігор чемпіонату світу з гандболу 2025 року серед дорослих спортсменів [15].

Визначалися показники наступних компонентів змагальної діяльності в гандболі: середня кількість проведених атак за гру, середня кількість виконаних кидків за гру, середня кількість забитих голів за гру, ефективність виконання кидків в середньому за гру; середні показники виконання кидків з різних ігрових позицій при позиційному нападі, їх результативність та ефективність; середні показники виконання кидків при

швидкісних видах нападу, їх результативність та ефективність.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Удосконалення системи підготовки в спортивних іграх базується на постійному та систематичному контролі різних сторін спортивної діяльності, їх співставлення із попередніми результатами та прогнозування майбутніх показників.

Одним із методів покращення тренувального процесу в системі багаторічного удосконалення є співставлення показників змагальної діяльності на різних етапах багаторічного удосконалення та показників продемонстрованих на змаганнях спортсменів різних вікових груп.

Аналіз наукової та методичної літератури дозволив визначити показники компонентів змагальної діяльності, які мають суттєвий вплив на результат гри. Серед них, показники загальної групи, це кількість проведених атак, кількість виконаних кидків, кількість забитих голів та ефективність виконання кидків. Серед показників кидкової групи нами були виділені кидки з крайніх позицій, семиметрові штрафні кидки, кидки з дальньої відстані та кидки з близької відстані, їх кількісні показники виконання і результативності та їх ефективність. Також окремо визначалися кількісні показники проведення швидкісних видів нападу, а саме відривів та проривів, їх результативність та ефективність.

За результатами педагогічного спостереження було встановлено, що спортсмени національних збірних команд з гандболу віком до 19 років в середньому за одну гру здійснюють 59,18 атак, з них 49,85 атак завершують кидком у ворота суперника. При цьому становлено, що 31,18 кидка є результативними. Обрахунок показника ефективності кидків засвідчив, що 62,36% кидків досягають своє цілі, тобто після них суддя зараховують гол (табл. 1).

Аналіз показників зазначених компонентів змагальної діяльності національних збірних команд спортсменів віком до 21 року показав, що в середньому за одну гру вони проводять 58,56 атак, при цьому вони здійснюють 49,24 кидка в

середньому. Визначення показників результативності показало, що 30,75 кидка є влучними, що в свою чергу становить 62,29% ефективності.

Дослідження показників компонентів змагальної діяльності національних збірних команд з гандболу за результатами чемпіонату світу серед дорослих спортсменів засвідчило, що в середньому за одну гру

команди проводять 56,12 атакувальні дії, з них 47,25 атак завершуються кидком у ворота команди-суперниці.

Показник результативності виконання кидків командами зазначеної вікової категорії в середньому за одну гру становить 28,88 точних влучань. Визначення показника ефективності показало, що 60,85% кидків досягають своє цілі.

Таблиця 1

Показники загальних компонентів змагальної діяльності національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій

№	Показник	команди спортсменів віком до 19 років	команди спортсменів віком до 21 року	команди дорослих спортсменів
1.	Середня кількість атак за гру	59,18	58,56	56,12
2.	Середня кількість кидків за гру	49,85	49,24	47,25
3.	Середня кількість забитих голів за гру	31,18	30,75	28,88
4.	Ефективність кидків	62,36	62,29	60,85

На наступному етапі нашого дослідження був проведений розподіл отриманих показників на дві групи. Перша група – кидки з різних ігрових позицій при проведенні атакувальних дій за допомогою позиційного нападу, друга група – проведення атакувальних дій за допомогою швидкісних видів нападу, а саме відриву та прориву.

Аналіз показників виконання кидків з різних ігрових позицій при позиційному нападі національними збірними командами різних вікових категорій в гандболі засвідчив, що команди спортсменів віком до 19 років в середньому за одну гру здійснюють 7,79 кидків з крайніх позицій, команди гандболістів віком до 21 року демонструють показник виконання кидків із зазначених ігрових позицій у 7,17 кидків в середньому за гру, а команди дорослих гандболістів завершують свої атакувальні дії з крайніх позицій 6,03 рази в середньому за один поєдинок (табл. 2).

Дослідження результативності виконання кидків з крайніх позицій національними збірними командами різних вікових категорій дало можливість встановити наступні результати. Так, команди гандболістів віком до 19 років в середньому за один матч забивають 4,94 голи з цих ігрових позицій. В свою чергу команди спортсменів віком до 21 року демонструють показник у 4,52 успішно реалізованих кидків з крайніх позицій, а команди дорослих спортсменів в середньому

за одну гру виконують 3,90 влучних кидків із зазначених ігрових позицій.

Отримані показники кількісного виконання кидків з крайніх позицій та їх результативності національними збірними командами різних вікових категорій дозволили визначити значення ефективності цього компоненту змагальної діяльності в гандболі. Не зважаючи на меншу кількість кидків та меншу кількість забитих голів із зазначених ігрових позицій, гравці дорослих команд демонструють найбільші значення ефективності реалізації, і цей показник становить 64,26% точних влучань. На другому місці за цим показником знаходяться спортсмени команд віком до 19 років, їх значення становлять 63,27% успішної реалізації. А команди гравців віком до 21 року лише у 62,48% випадків реалізації зазначеного виду кидків забивають голи.

Наступним компонентом змагальної діяльності, який нами досліджувався був, виконання семиметрових штрафних кидків.

Отримані показники в результаті педагогічного спостереження засвідчили, що гравці команд віком до 19 років в середньому за один поєдинок здійснюють 3,86 кидків зазначеного виду. В свою чергу команди спортсменів віком до 21 року виконують 4,31 кидків зазначеного виду. А гравці дорослих команд в середньому за одну гру 3,57 разів намагаються забити гол при виконанні гандбольного пенальті.

Також нами в результаті дослідження були визначені кількісні показники результативності виконання зазначеного виду кидків.

Аналіз отриманих результатів засвідчив, що гравці національних збірних команд з гандболу віком до 19 років в середньому за одну гру успішно реалізують 2,92

семиметрових штрафних кидків. Їх більш досвідчені колеги віком до 21 року забивають 3,18 голи після виконання кидків зазначеного виду. А гравці дорослих команд демонструють показник результативності у 2,63 точних влучань із семиметрової позначки в гандболі.

Таблиця 2

Показники виконання кидків з різних ігрових позицій гравцями національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій при проведенні атакувальних дій за допомогою позиційного нападу

№	Показники	кидки з крайніх позицій	семиметрові штрафні кидки	кидки з дальньої відстані	кидки з близької відстані
команди спортсменів віком до 19 років					
1.	Середня кількість кидків за гру	7,79	3,86	14,54	7,88
2.	Середня кількість забитих голів за гру	4,94	2,92	6,32	5,69
3.	Ефективність кидків, %	63,27	75,38	43,24	72,22
команди спортсменів віком до 21 року					
4.	Середня кількість кидків за гру	7,17	4,31	15,65	7,50
5.	Середня кількість забитих голів за гру	4,52	3,18	7,12	5,29
6.	Ефективність кидків, %	62,48	73,78	45,49	69,91
команди дорослих спортсменів					
7.	Середня кількість кидків за гру	6,03	3,57	16,26	7,07
8.	Середня кількість забитих голів за гру	3,90	2,63	6,98	4,91
9.	Ефективність кидків, %	64,26	74,12	43,70	69,15

Обрахунок показника ефективності виконання семиметрових штрафних кидків дозволив визначити наступні значення. Так, показники зазначеного компоненту змагальної діяльності заходять в межах від 73,78% до 75,38%. Найкращі значення ефективності встановлені команд гравців віком до 19 років, а найменші у команд гравців віком до 21 року.

За аналогією з двома попередніми компонентами змагальної діяльності, нами проводився аналіз показників виконання кидків з дальньої відстані гравцями національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій. Так було встановлено, що в середньому за одну гру гравці команд віком до 21 року здійснюють 14,54 кидків з відстані понад 9 метрів. Гравці команд віком до 21 року в середньому за один поєдинок виконують 15,65 кидків з дальньої відстані, а команди дорослих спортсменів 16,26 завершують з дальньої відстані при організації атакувальних дій за допомогою позиційного нападу.

Встановлені показники результативності виконання кидків з дальньої відстані засвідчили, що найбільші кількість голів після зазначеного компоненту змагальної діяльності забивають гравців команд віком до 21 року – 7,12 голи в середньому за одну гру. Найменші показники результативності встановлені гравців команд віком до 19 років – 6,32 голи в середньому за один поєдинок, а спортсмени дорослих команд в середньому за одну гру успішно реалізують 6,98 кидків із зазначених ігрових позицій.

Отримані кількісні показники виконання кидків з дальніх відстаней дозволили визначити показники ефективності їх виконання. Таким чином, гравці команд віком до 19 років в середньому за одну гру ефективно реалізують 43,24% кидків зазначеного виду. Показники ефективності виконання цього компоненту змагальної діяльності гравцями команд віком до 21 року становлять 45,49%. А гравці дорослих команд кидки з дальніх відстаней реалізують з показником у 43,70% ефективності.

Заключним видом кидків, яким завершують атакувальні дії гравці національних збірних команд різних вікових категорій при проведенні позиційних атак, показники яких нами аналізувалися, були кидки з близької відстані.

В результаті педагогічного спостереження було встановлено, що в середньому за один матч спортсмени команд віком до 19 років здійснюють 7,88 кидків з близької відстані по воротам суперників. Цей показник гравці команд віком до 21 року становить 7,50 кидків в середньому за одну гру, а гравці дорослих команд демонструють найменший показник виконання кидків із зазначених ігрових позицій, і він становить 7,07 кидків в середньому за один поєдинок.

Дослідження показників результативності виконання кидків з близької відстані гравцями національних збірних команд різних вікових категорій засвідчило, що найбільшу кількість голів при виконанні цього виду кидків забивають гравці команд віком до 19 років – 5,69 голи в середньому за один матч. Найменші показники результативності демонструють гравці дорослих команд – 4,91 голи в середньому. А показник результативності команд гравців віком до 21 року становить 5,29 голи в середньому за матч.

Обрахунок показників ефективності виконання кидків з близької відстані гравцями національних збірних команд з

гандболу різних вікових категорій показав, що спортсмени віком до 19 років в середньому успішно реалізують 72,22% кидків зазначеного виду. Гравці команд віком до 21 року ефективно завершують 69,91% кидків з близької відстані. А команди найдосвідченіших гравців 69,15% кидків з близької відстані завершують точними влучаннями.

Однією з останніх змін правил гри, яка суттєво вплинула на структуру та зміст змагальної діяльності в гандболі, було введення так званого «швидкого центру», коли гравці команди можуть вводити м'яч у гру після забитого голу, не чекаючи коли гравці команди-суперниці встигнуть повернутися на власну половину майданчика і організувати захисні дії. Ця зміна правил гри спонукає до визначення показників проведення швидкісних видів командних атакувальних дій, а саме відривів та проривів.

За результатами педагогічного спостереження було встановлено, що гравці національних збірних команд віком до 19 років в середньому за одну гру здійснюють 10,96 кидків після проведення атак за допомогою проривів, гравці команд віком до 21 року 9,45 атак здійснюють при реалізації зазначеного виду командного нападу, а команди дорослих спортсменів здійснюють 9,58 кидків по воротам суперника при проведенні цього виду нападу (табл. 3).

Таблиця 3

Показники проведення атакувальних дій за допомогою швидкісних видів нападу національними збірними командами з гандболу різних вікових категорій

№	Показники	команди спортсмени віком до 19 років		команди спортсмени віком до 21 року		команди дорослих спортсменів	
		прорив	відрив	прорив	відрив	прорив	відрив
1.	Середня кількість кидків за гру	10,96	3,74	9,45	3,90	9,58	3,91
2.	Середня кількість забитих голів за гру	7,67	2,99	6,68	3,18	6,68	3,11
3.	Ефективність кидків, %	69,42	78,70	70,45	81,05	69,56	79,37

Щодо показників результативності виконання кидків при проведенні проривів, то найбільшу кількість голів забивають команди гравців віком до 19 років, і цей показник становить 7,67 голи в середньому за одну гру. А показники результативності виконання кидків після проведення атакувальних дій за допомогою проривів у команд гравців віком до 21 року та команд

дорослих гравців становить 6,88 голи в середньому за одну гру.

Визначення показника ефективності виконання кидків після проведення атакувальних дій зазначеного виду засвідчив, що команди гравців віком до 19 років успішно реалізують в середньому 69,42% атак зазначеного виду. В свою чергу показник ефективності виконання зазначеного

компоненту змагальної діяльності у гравців команд віком до 21 року становить 70,45% успішності, а цей показник команд дорослих гравців становить 69,56% ефективності.

Заключним компонентом змагальної діяльності, який нами досліджувався, був проведення командних атаквальних дій за допомогою відривів.

За результатами педагогічного спостереження було встановлено, що команди спортсменів віком до 19 років в середньому за одну гру проводять 3,74 атак цього виду. Не значно більше атак зазначеного виду проводять команди гравців віком до 21 року, і цей показник становить 3,90 атак в середньому за один поєдинок. І майже не відрізняють показники кількості відривів команд дорослих гравців. Який становить 3,91 атак зв середньому за один матч.

Аналіз кількісних показників результативності виконання кидків після атак відривом засвідчив, що найбільшу результативність демонструють гравці команд віком до 21 року, і цей показник становить 3,18 голи в середньому за одну гру. Найменші показники результативності цього компоненту змагальної діяльності зафіксовані у гравців команд віком до 19 років – 2,99 голи в середньому. А значення результативності команд дорослих гравців становить 3,11 точних влучань в середньому за один поєдинок.

Визначення показників ефективності виконання кидків після проведення атаквальних дій в нападі за допомогою відривів показало, що найбільші значення зафіксовані у команд гравців віком до 21 року (81,05%), а найменші у команд гравців віком до 19 років (78,70%). Щодо показника ефективності виконання зазначеного компоненту змагальної діяльності команд дорослих гравців, то він становить 79,37% успішності реалізації.

Узагальнюючі отримані результати в ході педагогічного спостереження можна стверджувати, що змість змагальної діяльності національних збірних команд різних вікових категорій в гандболі є достатньо схожим. Що підтверджується використанням більшості компонентів змагальної діяльності в процесі гри, які мають вплив на результат гри.

Також можна припустити, що не зважаючи на присутність вікових відмінностей структура змагальної діяльності національних збірних команд є ідентичною. Це проявляється у кількісних показниках виконання різного виду кидків, їх результативності та ефективності. Визначено, що не зважаючи на вікову категорію найбільші кількісні показники виконання та результативність зафіксовано при кидках з дальньої відстані. А найбільші показники ефективності реалізації зафіксовано при виконання семиметрових штрафних кидків. Аналогічна ситуація спостерігається у показниках проведення швидкісних видів нападу, де перевагу мають показники кількості виконання та результативності проривів, а показники ефективності є більше при проведенні атак за допомогою відривів.

6. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

1. Аналіз загальних компонентів змагальної діяльності національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій, засвідчив зменшення кількісних та якісних показників зі зростанням рівня кваліфікації.

2. Педагогічне спостереження за показниками виконання кидків з різних ігрових позицій гравцями національних збірних команд з гандболу різних вікових категорій показало, що при кидках з крайніх позицій найбільші кількісні значення зафіксовано у команд гравців віком до 19 років, а найбільші значення показника ефективності у спортсменів дорослих команд. При кидках з близької відстані спостерігається зменшення показників кількості виконання кидків їх результативності та ефективності зі зростанням віку гравців.

3. Аналіз показників швидкісних видів командного нападу, засвідчив перевагу у кількісних та якісних показниках команд гравців віком до 21 року над командами гравців віком до 19 років та командами дорослих гравців.

Також зазначаємо, що статистичні тести для оцінки значущості відмінностей не застосовувалися, тому результати мають описовий характер

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку вбачаємо у визначення

наявності достовірних відмінностей між отриманими результатами педагогічного спостереження та формуванні модельних

характеристик команд різних вікових категорій в гандболі.

Література

1. Тищенко В. О. Вдосконалення техніко-тактичних дій кваліфікованих гандболісток у нападі : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01. Львів, 2012. 18 с.
2. Наумчук В. І., Русанюк В. М. Удосконалення техніко-тактичних дій у гандболі : метод. рекомендації. Тернопіль : ТНПУ, 2018. 100 с.
3. Соловей О. Розвиток гандболу в контексті аналізу виступів збірних команд на чемпіонатах Європи // Спортивний вісник Придніпров'я. 2016. № 1. С. 128–131. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_1_22
4. Сердюк Д. Г. Удосконалення техніко-тактичних дій кваліфікованих гандболістів на основі контролю показників змагальної діяльності : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту. Дніпро, 2016. 24 с.
5. Тищенко В. О. Гандбол : навч. посіб. Запоріжжя : Акцент Інвест-Трейд, 2014. 232 с.
6. Шамардін В. М. Технологія управління системою підготовки футбольних команд високої кваліфікації : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту. Львів, 2013. 36 с.
7. Тищенко В. О., Омеляненко Г. А., Батирь К. О. Система комплексного контролю в гандболі // Вісник Запорізького національного університету. 2018. № 2. С. 124–129.
8. Циганок В., Соловей О. Показники командних техніко-тактичних дій у системі управління підготовкою кваліфікованих гандболістів // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт. Луцьк, 2020. Вип. 37. С. 151–159.
9. Базильчук В., Базильчук О., Ківерник О. Система оцінювання рівня фізичної підготовленості у гандболі // Physical Culture and Sport: Scientific Perspective. 2025. Vol. 2, № 1. P. 153–157.
10. Соловей О., Богуславський В., Пожидаєв М., Анісімов Д., Мандрика В. Кидки м'яча у ворота як важливий елемент змагальної діяльності сучасного гандболу // Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2019. № 8. С. 212–217.
11. Вознюк Т., Свірщук Н., Сікорська Л., Драчук А. Аналіз підготовленості кваліфікованих гандболістів у змагальному періоді // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2023. Вип. 15 (34). С. 168–178.
12. Мельник В., Кудріна Н., Ківерник О., Штефан Т. Особливості змагальної діяльності гандбольних команд високої кваліфікації в умовах чисельної нерівності // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. 2020. Вип. 17. С. 47–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkpnui_fv_2020_17_10.
13. 11th IHF Men's U19 Handball World Championship [Internet]. 2025 [cited 2026 March 19]. Available from: <https://www.ihf.info/competitions/youth-men/312/11th-ihf-mens-youth-u19-world-championship-2025-egypt/212119.14>.
14. 25 th IHF Men's U21 Handball World Championship [Internet]. 2025 [cited 2026 March 19]. Available from: <https://www.ihf.info/competitions/junior-men/310/25th-ihf-mens-junior-world-championship-2025-poland/205405>.
15. 29 th IHF Men's Handball World Championship [Internet]. 2025 [cited 2026 March 19]. Available from: <https://www.ihf.info/competitions/men/308/29th-ihf-mens-world-championship-2025/177649>.

References

1. Tyshchenko, V. O. (2012). Vdoskonalennia tekhniko-taktychnykh dii kvalifikovanykh handbolistok u napadi. Extended abstract of candidate's thesis. Lviv.
2. Naumchuk, V. I., & Rusaniuk, V. M. (2018). Udoskonalennia tekhniko-taktychnykh dii u handboli. Ternopil: TNPU.
3. Solovei, O. (2016). Development of handball in the context of the analysis of national teams' performances at the European championships. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia, 1, 128–131. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_1_22
4. Serdiuk, D. H. (2016). Udoskonalennia tekhniko-taktychnykh dii kvalifikovanykh handbolistiv na osnovi kontroliu pokaznykiv zmalnoi diialnosti. Extended abstract of candidate's thesis. Dnipro.
5. Tyshchenko, V. O. (2014). Handbol. Zaporizhzhia: Aktsent Invest-Treid.
6. Shamardin, V. M. (2013). Tekhnolohiia upravlinnia systemoiu pidhotovky futbolnykh komand vysokoi kvalifikatsii. Extended abstract of candidate's thesis. Lviv.
7. Tyshchenko, V. O., Omelianenko, H. A., & Batyr, K. O. (2018). System of complex control in handball. Visnyk Zaporizkoho natsionalnogo universytetu, 2, 124–129.
8. Tsyhanok, V., & Solovei, O. (2020). Indicators of team technical and tactical actions in the system of training management of qualified handball players. Molodizhnyi naukovyi visnyk Skhidnoevropeiskoho natsionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrainky. Fizychnе vykhovannia i sport, 37, 151–159.
9. Bazylchuk, V., Bazylchuk, O., & Kivernyk, O. (2025). System for assessing the level of physical fitness in handball. Physical Culture and Sport: Scientific Perspective, 2(1), 153–157.
10. Solovei, O., Bohuslavskiy, V., Pozhydaiev, M., Anisimov, D., & Mandryka, V. (2019). Ball throws into the goal as an important element of competitive activity in modern handball. Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii, 8, 212–217.

11. Vozniuk, T., Svirshchuk, N., Sikorska, L., & Drachuk, A. (2023). Analysis of the preparedness of qualified handball players in the competitive period. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii*, 15(34), 168–178.
  12. Melnyk, V., Kudrina, N., Kivernyk, O., & Shtefan, T. (2020). Features of competitive activity of highly qualified handball teams in conditions of numerical inequality. *Visnyk Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka. Fizychno vykhovannia, sport i zdorovia liudyny*, 17, 47–50. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkpnui_fv_2020_17_10.
  13. 11th IHF Men's U19 Handball World Championship [Internet]. 2025 [cited 2026 March 19]. Available from: <https://www.ihf.info/competitions/youth-men/312/11th-ihf-mens-youth-u19-world-championship-2025-egypt/212119.14>.
  14. 25 th IHF Men's U21 Handball World Championship [Internet]. 2025 [cited 2026 March 19]. Available from: <https://www.ihf.info/competitions/junior-men/310/25th-ihf-mens-junior-world-championship-2025-poland/205405>.
  15. 29 th IHF Men's Handball World Championship [Internet]. 2025 [cited 2026 March 19]. Available from: <https://www.ihf.info/competitions/men/308/29th-ihf-mens-world-championship-2025/177649>.
-

Abstract

MELNYK Valerii, PASICHNYK Viktoriia, KUZMYCH Olena
Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

INDICATORS OF COMPETITIVE ACTIVITY OF NATIONAL HANDBALL TEAMS OF DIFFERENT AGE CATEGORIES

This article presents the results of a pedagogical observation study of the competitive activity indicators of men's national teams in different age categories, based on the results of the 2025 World Championships. The study aimed to determine the indicators of competitive activity of national handball teams of different age categories. The research methods employed were theoretical analysis and generalisation of data from scientific and methodological literature, as well as pedagogical observation and methods of mathematical statistics. The analysis covered 116 games of the 2025 World Handball Championship among athletes under 19 years of age, 116 games among athletes under 21 years of age, and 108 games among adult athletes. The following components of competitive activity in handball were determined: the average number of attacks, shots and goals per game; shooting efficiency; and the average indicators of shooting from different playing positions in positional attacks and high-speed attacks, and their respective effectiveness and efficiency. Analysis of the general components of the competitive activity of national handball teams of different age categories showed a decrease in quantitative and qualitative indicators as the level of qualification increased. Pedagogical observation of shooting indicators from different playing positions by players in national handball teams of different age categories showed that the highest quantitative values were recorded in teams of under-19 players when shooting from extreme positions, while the highest efficiency values were recorded in adult teams. When throwing from close range, the number of throws decreases, as does their effectiveness and efficiency, with increasing age. Analysis of speed types in team attacks showed that teams of players under 21 years of age performed better than teams of players under 19 years of age and adult teams in terms of both quantitative and qualitative indicators.

Keywords: handball, competitive activity, number, effectiveness, efficiency, high qualification.
